

Naam geschiedenis Overbeeke

De naam Overbeeke, ook wel Overbeecq geschreven, komt in de doop-, trouwen en begraafboeken van de kerken op het eiland Tholen eerst in het begin van de 18de eeuw voor. de vroegste vermelding in het doopboek van Sint-Annaland is van 1705. In de 18de -eeuws trouwboeken van die plaats komt de naam veelvuldig voor. Vermoedelijk hebben deze Sint-Annalanders een stamvader. Deze geslachtsnaam zal dus veel ouder zijn en al enige generaties eerder in gebruik zijn geweest voordat de naam werd opgetekend. In Zeeuwse Familienamen vermeldt P.J. Meertens dat onder de van waterplassen en waterlopen afgeleide Zeeuwse familienamen vooral de groep beeknamen opvalt. Hij noemt o.a. Verbeek en Verbeke, Dellebeke, Haverbeke, Hekelbeeke, Hoebeke, Kabebeke, Langebeeke, van Offenbeeke, (van) Overbeeke, Schuurbeque, Soutbeecke, Soutbeque en Wersterbeeke. Enige van deze namen zijn terug te voeren op veldnamen in Walcheren, andere namen vinden hun ontstaan in België. De beque namen wijzen volgens Meertens naar de omgeving van Sint-Omaars, een moerassig en waterrijk gebied in het noordwesten van Frankrijk. Overbeeke is een kerkdorpje in Oost-Vlaanderen in het huidige België dat tussen Aalst en Gent bij Wetteren ligt. Vanuit laatst genoemde plaats gezien ligt Overbeke aan de overzijde van de Molenbeek die tussen beide plaatsen in de Schelde uitmondt. Mogelijk is de vader van de oudste in deze stamreeks genoemde Jan Maartense, die rond 1590 zal zijn geboren en Maarten heette, uit deze plaats afkomstig. In die jaren woedde de Tachtigjarige Oorlog. Vooral na de val van Antwerpen in 1585 hebben vele inwoners de Zuidelijke Nederlanden verlaten om in het noorden hun geluk te beproeven. Men schat hun aantal op circa 150.000. Dit was ongeveer 10% van de bevolking. Zij vestigden zich vooral in de Hollandse steden zoals Dordrecht en Leiden. Doch ook in Middelburg en het aan de Schelde gelegen Tholen streken zij neer. De naam Overbeeke is bij de volkstelling van 1947 in Zeeland 251 x geregistreerd in 38 plaatsen. De lokatie met de meeste personen met die naam was Sint-Annaland (37). In Poortvliet en Tholen woonden toen respectievelijk 26 en 24 personen met deze naam. De naam Van Overbeeke kwam toen vooral voor op Zuid-Beverland.

Bron onbekend.

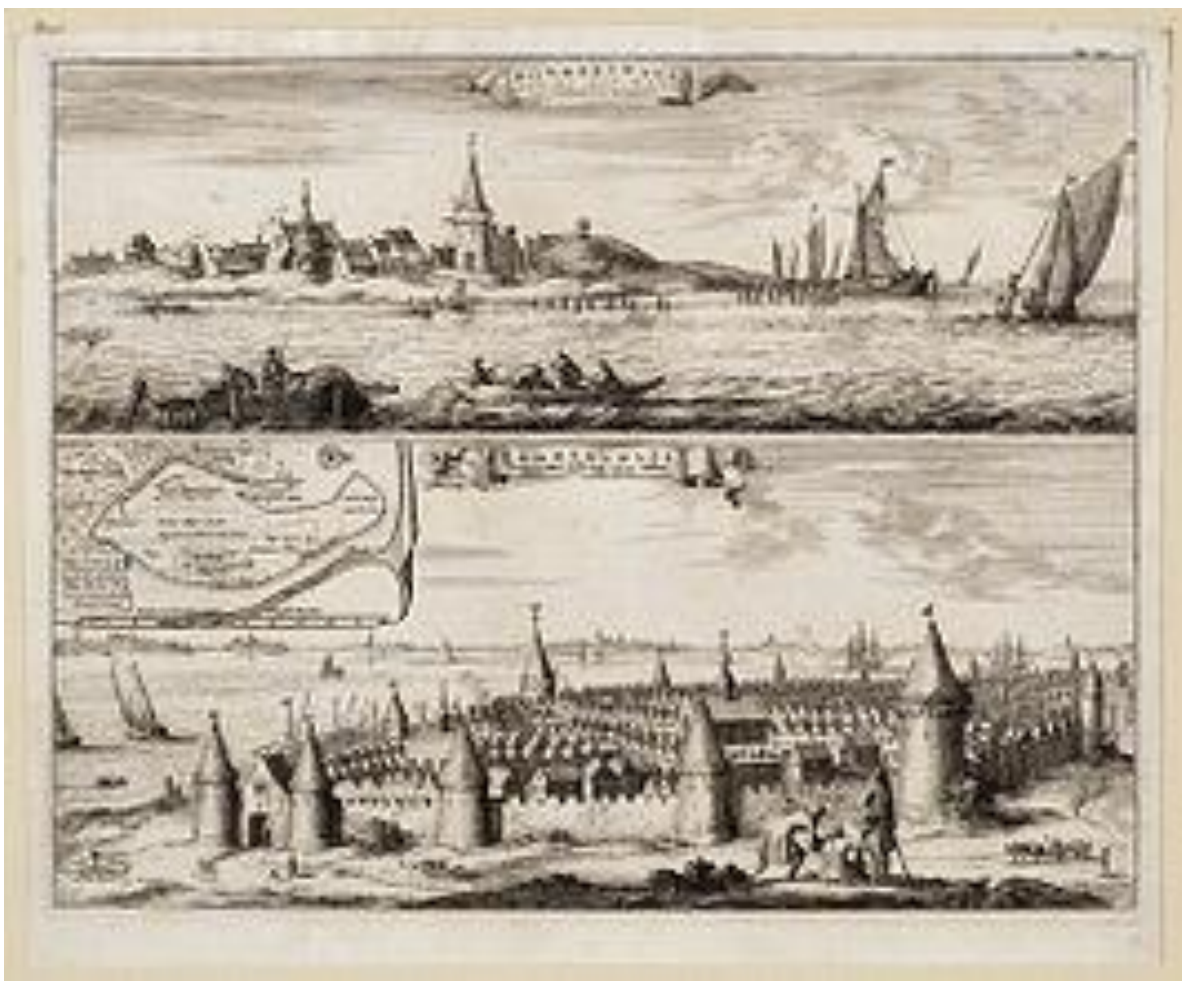
Naam geschiedenis Overbeeke

De onderzoeken lopen dood bij een vrouw die zich Maartina noemde. Voor zover bekend nooit getrouwd is geweest, maar een zoon had die Jan

Maartinaszoon werd genoemd. Zij woonden samen in Remburswale, later genoemd Roemerswaal en nog later Reimerswaal in Zeeland. Tot 1530 was Remburswale een deel van Zuid Beveland, maar bij hevige stormen in 1530 en 1532 werd het hiervan gescheiden. In 1574 werd de Spaanse vloot in de slag bij Remburswale verslagen door de Geuzen. En dit is vrijwel zeker het begin geweest van de geschiedenis van de familie Overbeeke, daar uit de schaarse gegevens bleek, dat "Maartina" een zuidelijk type was en mogelijk afkomstig van een van de galei-slavenschepen van de Spanjaard Romero, die de slag verloor. De afkomst van Jan Maartinaszoon is dus erg onduidelijk, maar wel is bekend dat moeder in Reimerswaal een taverne dreef, welke echter onder de bevolking een slechte naam had. Zij was een mysterieuze vrouw, kon handlezen, hielp bij bevallingen, wist veel van geneeskrachtige kruiden en gebruikte in haar taal alle termen uit de ruwe zeemanstaal van de zeelieden die haar taverne bezochten, zeelieden van allerlei slag, waarop zij toch blijkbaar een grote invloed had. De taverne heette "de drie Endten" en droeg een wapen of zegel met drie eenden. Bij later onderzoek in de boeken over wapens en heraldiek kwam dit wapen precies ook weer tevoorschijn als zijnde van de familie Overbeeke uit Zeeland. Tot op heden is het wapen waargenomen in een buitenwijk van Wetteren, tussen Aalst en Gent, wat vroeger een zelfstandig kerkdorpje was, genaamd overbeke. In 1632 werd de toestand in Reimerswaal onhoudbaar door de verschillende stormen en watersnoodrampen en moesten de laatste bewoners, waaronder Jan Maartinaszoon en zijn moeder de stad verlaten. Na veel omzwervingen en ontberingen kwamen ze uiteindelijk terecht in Sint Annaland. Daar trouwde hij in 1633 met Adriaantje Cornelisdochter en wordt hij ingeschreven als Jan Maartenszoon. Moeder Maartina verdrong onder vreemde omstandigheden in 1634 te Zierikzee, waar ze naartoe was vertrokken na het huwelijk van haar zoon. Bij de lijkschouwing werd ze genoemd zwarte Maartina, maar publiekelijk noemde zij zichzelf, en was in Reimerswaal ook als zodanig bekend als, Zwarte Lidia. Haar zoon heeft later zijn beide dochters naar haar vernoemd. Bij haar persoonsgegevens van de lijkschouwing werden de volgende bijzonderheden genoemd: "pokdalige huid, zeer lang zwart haar, littekens op rug, armen en enkels, brandmerk op linker schouder". Dit laatste is ook ontleend aan een oud slecht geschreven boekje, dat Jan Overbeeke bezat, hetwelk hij weer van zijn grootvader had gekregen, met de bedoeling dit steeds verder te geven, maar bij de plotselinge evacuatie in 1944 is het verloren gegaan, men mocht alleen een koffertje kleren meenemen en in de paniek zijn alle familiegegevens verloren geraakt. Zij trouwden dus in Sint Annaland en zijn daar ook blijven wonen. Over zijn beroep

is niets bekend, maar hij moet een nogal vrijgevochten leven hebben gehad, want zijn naam kwam nog al eens voor in de stukken van diverse schouten. Bij de geboorte van zijn oudste zoon, Jacob Janszoon, geboren 04-12-1653, dook plotseling de naam Overbeecq, later Overbeeke op, er is niet achterhaald kunnen worden, hoe en wanneer deze naam is toegevoegd, maar volgens de deskundigen moet deze naam al gebruikt zijn in Reimerswaal, mogelijk bij het toekennen van de vergunning tot het houden van een taverne in de stadsmuren, op welke vergunning tevens een "zegel" of "wapen" met naam was bevestigd.

Bron J.J. Overbeeke.

De onderste verbeelding is Reimerswaal voor de stormvloed 1530

De bovenste verbeelding is Reimerswaal na de stormvloed 1532

Ramp over Reimerswaal.

Bron :Uit deel 3 van de boeken 1000 jaar weer in de lage landen, geschreven door J. Buisman, volgt hier enig gegeven van en over Reimerswaal. Het belangrijkste deel over de enorme stormvloed ramp in 1530 en gevolgd door de ramp van 1532 naar de bladzijde 409 tot en met 412 van genoemd boek. De bron van de gegevens mogen onder gebracht worden bij wetenschappelijk verantwoord.

Tragisch lot van de stad Reimerswaal.

Droevig is het lot van Reimerswaal op Zuid Beveland.', de ook nu nog sterk tot de verbeelding sprekende "verdrongen stad", waarvan de povere resten op circa 7 kilometer te westen van Bergen op Zoom in de boden van de Ooster Schelde liggen. De bevolking van Reimerswaal (eerste vermelding 1204) leeft van wol nijverheid, meekrapcultuur, zoutwinning en handel.

Meekrap is een verfpant, waarvan de wortels een rode verfstof leveren en het zouthoudende veen delft men in de Wilde Moeren ten zuiden van de stad.

DE stad Reimerswaal heeft een belangrijke marktfunctie voor de Oostwatering en haar schippers komt men tot in Spanje en het Oostzee gebied tegen.

Dichtbij ligt de tol van Iersekeroord (Zeeuwse tol); bepaalde schepen genieten sedert 1355 tolvrijdom.

In de 15de eeuw wordt het inheemse "zelzout" verdrongen door "baaizout" uit de warme baaien van Spanje, Portugal en Frankrijk.

De stad is er al voor de ramp van 1530 niet bestaan toe. In 1520 woedt er een grote brand en in 1530 jaagt de pest veel bewoners de stad uit. Het principe "elc sinen dike" (ieder betaalt zijn eigen stukje dijk), dat in 1464 door hebzuchtige goot grond bezitters is door gedrukt blijkt funest voor de arme parochies, waar veel mensen niet tarwe brood en bier kunnen kopen en water uit poelen drinken. De overheid ziet het probleem wel en na de Cosmas en Damianus vloed van 1509 vaardigt Maximiliaan een ordonnantie uit om tot een billijkere verdeling van de lasten te komen. Te laat.

De ramp van 1530 ruïneert wallen en muren en vernielt de straten, terwijl de lucratieve Wilde Moeren geheel blank staan. Bij het herstelwerk is ook de later zo bekende waterbouwkundige (Andreas) Vierlingh (circa 1507 tot 1579) betrokken. De stad wordt hoofdzakelijk bedreigd door twee doorbraken, de één bij Kreke, waar de oude sluis is weg gespoeld en de andere bij Lodijke aan de Oosterschelde.

Volgens Vierlingh zouden de zakkendragers van Reimerswaal en Goes het gat van Lodijke wel hebben kunnen dichten, als de heer van Lodijke, Adriaan van Reimerswaal (die steeds met de stad overhoop ligt) het niet had verboden.

Waarom doet hij dat? Kortzichtig hoopten zij dat de sterke stroming een haventje zal uitschuren. Bovendien stoppen de Reimerswalers in hun ijver de

andere gaten zo rap dicht, dat men in het laag gelegen Kreke met enorme stroom snelheden te kampen krijgt.

Daar gebeurt dan ook een ernstig ongeluk: twee keten waarin arbeiders zijn gehuisvest, zakken op zeker nachtweg, waardoor veel mensen verdronken. Dat Vierlingh de dag daarvoor vertrokken is , redt hem het leven.

Als men screef duysent vijfhondert ende dertich
Den vijfsten dach Novembris twordt u ontdect
Doen ghebeurder iammer ende druck seer smertich
Holland ende Zeelandt wel beclagen mach
Sinte Felix quaden saterdach.

Jan Reygersberch Kortgene

Bron Wikipedia

Zonder handelswaar en achterland raakte Reimerswaal in een grote economische crisis. Handel en nijverheid liepen snel terug in de stad. Bovendien had de stad op het steeds kleiner wordende eiland nauwelijks bescherming tegen de oprukkende zee. Een volgende grote storm in 1551 verwoestte de herstelde dijken waardoor ook de laatste dorpen rondom Reimerswaal verdwenen. Tevens liep de stad zelf wederom onder water. In 1555 brak de laatste dijk rond Reimerswaal door en drong het water op tot aan de stadsmuren. In 1557 smeed een nieuwe vloed de wallen omver waarbij veel huizen verloren gingen. In 1561 en 1563 volgden de waters noden elkaar in snel tempo op. De meeste inwoners verlieten het eiland. Zij trachtten in Tholen of Zierikzee hun nering voort te zetten en een nieuw bestaan op te bouwen.

Een verdere misrekening was dat het stadsbestuur van Reimerswaal ten tijde van de Tachtigjarige oorlog aan de kant van de Spaanse koning ging staan. De geuzen veroverden de stad op 24 juni 1572 en brandden Reimerswaal plat. Drie jaar lang was de stad verlaten. Toch keerden enkele bewoners terug in de hoop de stad op te bouwen. Dit lukte nauwelijks.

Aan het begin van de zeventiende eeuw was Reimerswaal gereduceerd tot een dorp bestaande uit enkele bouwvallige huizen. In 1626 en 1632 verkochten de Staten van Zeeland de restanten van de huizen en wallen. Aan het eind van de zeventiende eeuw resteerde van Reimerswaal een klein eiland met enkele ruïnes. Begin achttiende eeuw verdween ook dit laatste restant in de golven.

De stad waar onze zwarte Lydia vandaan emigreerde naar Sint Annaland voegt aan de Overbeeke stamlijn een zware dimensie toe. Dat er voor ouders uit Etteringen, (Belgie) en Gent bekend zijn is waar en worden in deze genealogie ook genoemd. Maar de verbinding voor Zwarte Lydia heb ik nooit kunnen maken. Ook niet als bewezen feit waar zij in Reimerswaal heeft gewoond en geleefd.